

Fronteres que es belluguen

Les línies que estableixen els límits dels països del món es redibuixen constantment. D'alguns processos independentistes recents, com Eritrea, Timor Oriental o Montenegro, se n'ha parlat força. Tanmateix, n'hi ha d'altres, com el d'Aceh, a Indonèsia, o el de Cabinda, a Angola, que resten gairebé amagats de l'opinió pública.

Pocs fets han tingut un impacte mundial tan fort com el tsunami que el desembre del 2004 va negar les costes del sud-est asiàtic. Dels més de 230.000 morts, la riba nord-occidental de l'illa indonèsia de Sumatra se'n va endur la pitjor part: el 65% de les pèrdues humanes i econòmiques es van concentrar a la província "rebel" d'Aceh, al·lèrgica històricament a les dominacions exteriors. Revoltada ja contra la colonització neerlandesa, amb la independència d'Indonèsia (1949) el moviment musulmà local Dar-ul-Islam es va aixecar contra el nou poder javanès. Proclamant-se hereu d'aquesta tradició, el 1976 va néixer el Moviment per l'Alliberament d'Aceh (GAM), a favor de la instauració per les armes d'un estat islàmic independent en aquesta punta de terra estratègicament enclavada a l'estret de Malacca. Però va haver de ser

Un policia indonesi crema unes banderes del Free Aceh Movement (GAM).

una catàstrofe natural de gran magnitud, i no un procés de diàleg previ, el motiu que va posar punt final a tres dècades de violència.

Vuit mesos després del tsunami, les parts van acordar la desmobilització de 3.000 rebels i la renúncia a la independència a canvi de la retirada dels 25.000 militars indonesis desplegats i la reinversió a Aceh del 70% dels importants beneficis petrolers, gasífics i miners de la regió. Per consolidar l'entesa, el 12 de desembre passat s'hi

van fer les primeres "eleccions regionals". El nou governador, l'exmembre del GAM Irwandi Yusuf, té a les mans la complexa restauració del país i guiar la pacificació, una tasca que pot topar amb l'hostilitat de la burocràcia local i la imprevisible reacció d'alguns sectors polítics i militars indonesis, preocupats per la "unitat de la pàtria" i escaldats per la "pèrdua" de Timor Oriental fa cinc anys. Mentrestant, en una altra província indonèsia, la de Papua Occidental, la gent es pregunta si

el Govern de Jakarta continuarà impulsant la descentralització.

Vies paral·leles. Les regions de Casamance, al sud del Senegal, i de Cabinda, al nord d'Angola, tenen un bon grapat de punts en comú. El més evident, sobre el mapa, és la separació geogràfica de la resta del país: entre el Senegal i Casamance s'interposa Gàmbia, i Cabinda és envoltada pels dos Congos. La distància explica, alhora, les diferències lingüístiques i culturals amb les ètnies majoritàries dels seus estats respectius. I fins i tot religioses, amb una penetració important de l'església catòlica. Les connexions també es poden estendre al terreny polític: fa tres dècades totes dues províncies van optar per agafar les armes, amb el Moviment de Forces Democràtiques de Casamance (MFDC) i el Front d'Alliberament de l'Enclavament de Cabinda FLEC al capdavant. I, coincidències de la història, mig any ha separat la signatura dels darrers acords per resoldre els dos conflictes. El 30 de desembre del 2005 es van reunir a Ziguinchor, la capital casamancesa, el cap històric de l'MFDC, Augustin Diamacoune Senghor, i el ministre d'Interior senegalès, Ousmane Ngom, per formalitzar el tercer intent de resolució pactada des de 1991.

Finalment, l'1 d'agost passat el Govern d'Angola i el Fòrum Cabindès pel Diàleg, on s'apleguen una desena llarga de grups independentistes, van enterrar la destrucció de guerra amb la signatura del "Memoràndum d'entesa per la pau i la reconciliació", que obre la porta a un govern autònom que podrà dir la seva en afers polítics, educatius, sanitaris, turístics i ambientals que afectin Cabinda. A l'estatut particular també es preveu la intervenció en els assumptes econòmics, la clau de volta del conflicte: dels pous de Cabinda, coneguda com el "Kuwait africà", en surt el 70% del petroli angolès. Val a dir que la riquesa agrícola i turística casamancesa també ha ajudat, de vegades, a explicar aquest altre contenciós en termes pecuniaris.

La incertesa actual sobre l'evolució de les respectives pacificacions ha tornat a unir-ne els destins. L'assassinat el 30 de desembre d'Oumar Lamine Badji, president del Consell Regional de Ziguinchor i ferm partidari de la pau a Casamance, juntament amb la mort na-

tural a París de Diamacoune Senghor (14 de gener), ha deixat en suspens la situació. I a Cabinda, el fet que a les converses de l'estiu passat no s'hi sumés el FLEC-FAC, la facció liderada per Henriques N'Zita i partidària de la independència total, impedeix de moment afegir l'adjectiu "definitiu" a l'acord amb Luanda.

Mirant a l'horitzó. A l'entrada *buganvil·lia* del diccionari es diu que el nom d'aquest gènere de plantes originari de Sud-amèrica deriva del navegant francès Louis-Antoine de Bougainville (1729-1811). Però aquest militar i explorador també va deixar marca al Pacífic Sud, on va cedir el 1768 el seu cognom a una illa de 9.000 km² al nord de l'arxipèlag de les Salomó. No es devia imaginar que, dos segles més tard, aquell remot territori va entrar en un sagnant conflicte armat. Des que el 1972 la firma Conzinc Riotinto of Australia (CRA) va començar a explotar Panguna, la mina de coure a cel obert més important del món, tot el descontentament acumulat a Bougainville des que va ser integrada a Papua Nova Guinea per les administracions colonials (alemanya i australiana) i separada de les pròximes geogràficament i culturalment illes Salomó va esclatar. L'agressió ecològica, els conflictes derivats de les expropiacions de terres (element clau de la idiosincràcia illenca) i la fugida de bona part dels ingressos extrets de Panguna cap a la llunyana capital papuesa, Port-Moresby, van encendre l'agitació política a Bougainville, marcada per dues dates: l'1 de setembre del 1975, amb la declaració unilateral de secessió de la República de les Salomó del Nord (just dues setmanes abans que Papua obtingués la independència d'Austràlia), i el maig del 1989, quan els sabotatges del jovesim Exèrcit Revolucionari de Bougainville (BRA) van obligar a clausurar Panguna. La resposta de l'exèrcit papuès no es va fer esperar: l'augment de la repressió i el bloqueig de l'illa durant la dècada del 1990 van causar més de 12.000 morts i 70.000 desplaçats, en una població de sols 180.000 persones. Després d'alguns intents infructuosos de les diplomàcies australiana i neozelandesa d'aturar la violència, amb missió d'observació de l'ONU inclosa, el

El Xinjiang o la "nova frontera" xinesa

En contrast amb l'amalgama de conflictes independentistes i autonomistes a l'Índia, la veïna Xina ha esquivat sovint aquesta mena de reivindicacions. Amb el permís del Tibet, és clar, annexat per la força militar a l'Imperi del Centre el 1950 i encara pendent d'una solució definitiva. I també amb permís del Turquestan Oriental, un vastíssim territori d'1,6 milions de quilòmetres quadrats, bressol de l'islam a la Xina, que històricament ha constituït el límit entre el món xinès i les estepes de l'Àsia central. El gran valor geoestratègic de la província de Xinjiang ("la nova frontera", en xinès) és inqüestionable per a Pequín, que l'administra des de la dissolució el 1949 de l'efímera República del Turquestan Oriental amb la mateixa política econòmica i demogràfica colonialista practicada a les terres tibetanes. La prioritització del desenvolupament dels colons en detriment de les poblacions turcòfones locals (uigurs i kazakhs) és al darrere, sobretot a partir de la revolta d'Aktuix (1990), de l'escalada d'enfrontaments intercomunitaris i polítics, reprimits per les autoritats xineses primer sota l'epígraf de "control dels crims econòmics" i, darrerament, sota el de "lluita contra el terrorisme internacional d'arrel islàmica".

30 d'agost del 2001 es va arribar a un principi d'acord que exigia el desarmament dels grups secessionistes a canvi d'unes eleccions lliures per a la instauració d'un govern autònom. El 2 de juny del 2005 l'independentista moderat Joseph Kabui va assumir la presidència de l'illa amb l'objectiu principal de consolidar una estabilitat que permeti complir el segon punt del pla de pau: convocar d'aquí a una dècada un referèndum sobre la independència.

Martí Crespo